

2. Про схвалення Концепції розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.02.2006 № 90-р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>

3. Закон України «Про адміністративні послуги» від 04 вересня 2012р, № 5203- VI (зі змінами) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>

4. Адміністративна реформа для людини (науково практичний нарис) / За заг. ред. І. Б. Коліушка - К.: Факт, 2001. - С. 34-35.

5. Кірмач А. Адміністративні послуги - для громадян, а не для підприємців. До пропонованого Урядом Плану заходів щодо вдосконалення системи надання адміністративних послуг / А. Кірмач // Юридична газета. - № 18 (78). - 2006 р. - С. 12-15.

6. Проект Адміністративно-процедурного кодексу України № 11472 від 03.12.2012 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>

Рівність усіх учасників перед законом і судом як принцип адміністративного судочинства України

Ярмош О.І., студент 6-КС курсу юридично-психологічного факультету ННІЗН НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук Шевченко Л.В.

Принцип рівності усіх учасників адміністративного судочинства перед законом і судом є одним із основоположних принципів судочинства, оскільки дає змогу забезпечити рівну можливість сторін у доведенні перед судом своєї позиції, забезпечує справедливість судового розгляду, а отже є основою для прийняття майбутнього правосудного рішення, адже прийняття законного і обґрунтованого рішення суду є неможливим при порушенні прав учасників в ході судового засідання.

В Рішенні Конституційного суду України № 11-рп/2012 зазначається, що засада рівності усіх учасників судового процесу перед законом і судом забезпечує гарантії доступності правосуддя та реалізації права на судовий захист, закріпленого в ч.1 ст.55 Конституції України. Ця засада є похідною від загального принципу рівності громадян перед законом, визначеного ч. 1 ст.24 Основного Закону України, і стосується, зокрема, сфери судочинства. Рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом передбачає єдиний правовий режим, який забезпечує реалізацію їхніх процесуальних прав [1].

Тобто, суд конституційної юрисдикції тлумачить даний принцип, як принцип, який дає змогу усім учасникам реалізувати свої процесуальні права.

Вчені відносять даний принцип до організаційних принципів, тобто тих, які визначають процесуальну діяльність органів (посадових осіб), судів, уповноважених розглядати індивідуальні адміністративні справи. [2, с. 32-40]. Так, визначаючи принцип рівності усіх учасників перед законом і судом Лагода О. С. зазначає, що принцип рівності учасників адміністративної процедури перед законом визначається у двох аспектах, що розкриває його універсальний зміст, а саме: з першої точки зору, тобто загальної рівності, він належить до загальноправових принципів, з іншої - до галузевих. Таким чином:

- принцип загальної рівності, відповідно до якого приватні особи рівні у правах адміністративної процедури незалежно від умовностей, що підтверджується ст. 24 Конституції України;

- принцип рівності (урівнення) у правах приватних осіб і органів державної влади, тобто «суб'єктів управління» з «об'єктами управління».

Принцип рівності має загально-правовий характер, що підтверджується його визначеністю у Конституції України, а саме, в ст. 24, де передбачено, що громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом. Зважаючи на цей факт, не може бути привілеїв чи обмежень за

ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними та іншими ознаками.

Аналогічне положення закріплене і в ст. 9 Закону України «Про судову систему і статус суддів», в якій зазначається, що правосуддя в Україні здійснюється на засадах рівності всіх учасників судового процесу перед законом і судом незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних та інших ознак.

Щодо всіх громадян правосуддя здійснюється в єдиному процесуальному режимі. Жоден громадянин не може бути звільнений від будь-яких встановлених законом процесуальних обов'язків, або навпаки, бути наділений будь-якими додатковими процесуальними правами. Винятки з цього правила передбачені для осіб, які мають статус недоторканності - Президента України, суддів, депутатів Верховної Ради України.

Тобто, основа цього принципу, як загально-правового закладена в Конституції України, і в цьому контексті він стосується всіх галузей права, як процесуальних, так і матеріальних і всіх сфер життя. А як процесуальний принцип, він розкривається в інших нормативно-правових актах, в тому числі в Законі України «Про судову систему і статус суддів» та Кодексі адміністративного судочинства України [4, с. 234].

За переконанням Лазнюка Є. В. зміст принципу правової рівності проявляється насамперед у рівності прав і свобод; рівності юридичних властивостей, у рамках яких суб'єкти права здійснюють свою діяльність, а також рівності перед законом та судом. Правова рівність громадян є розвитком принципу справедливості та однією з характерних рис демократії [5, с. 309].

Попелюшко В.О., визначаючи сутність даного принципу, наголошує на тому, що рівність громадян перед законом означає, що існуючий матеріальний та процесуальний закони не надають нікому будь-яких переваг і не створюють обмежень, а рівність перед судом - що розгляд справ усіма судами стосовно до всіх громадян здійснюється в однаковому процесуальному порядку. Поєднання індивідуальних прав учасників процесу та принципової рівності названих їхніх процесуальних прав щодо здійснення своїх повноважень та відстоювання власних чи представлених інтересів забезпечує сторонам можливість вести спір та доводити свою правоту перед судом на рівних [6, с. 54-55]. Тобто, Попелюшко В.О. розглядає принцип рівності усіх учасників через призму іншого важливого принципу - принципу змагальності судочинства. Крім того, автор визначаючи сутність принципу рівності, говорить про нього як про гарантію принципу змагальності.

Лихачов С. В. зазначає, що принцип рівності на практиці передбачає забезпечення рівності сторін, що беруть участь у справі, надання безперешкодної можливості кожній зі сторін брати участь у всіх стадіях розгляду індивідуальної справи. Йдеться не тільки про положення ст.24 Конституції України. Принцип рівності сторін набуває фундаментального значення в умовах, коли йдеться про принципову зміну парадигмальних уявлень про сутність і призначення адміністративного права. Як зазначалося вище, головне в адміністративному процесі складає те, що він є порядком реалізації громадянами і юридичними особами своїх статусів в адміністративній сфері [7, с. 16].

Таким чином, принцип рівності усіх учасників перед законом і судом є загальним для всіх процесуальних галузей права, як і принцип змагальності, а крім того, є характерним і для матеріальних галузей права.

Список використаних джерел:

1. Демський, Е.Ф. Адміністративне процесуальне право України: навч. посіб.: Юрінком Інтер, 2008. - 496 с. - Бібліогр.: с. 488-495.
2. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон від 06.07.2005 № 2747-ГУ. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005, № 35-36, № 37, ст. 446.
3. Лагода О. С. Адміністративна процедура: теорія і практика застосування: дис. канд. юрид. наук: 12.00.07 / Національна університет Державної податкової служби України. - Ірпінь, 2007.
4. Мірінович У. А. Система принципів, що забезпечують права особи під час здійснення правосуддя в новому законі України «Про судоустрій і статус суддів». - Митна справа. - № 1. - 2012. - с. 232-236.
5. Лазнюк Є. В. Принципи адміністративного судочинства. - Митна справа. - № 1. - 2012. - с. 306-312.
6. Попелюшко В.О. Судовий розгляд кримінальної справи. // Навчальний посібник. - К.: Кондор, 2006. - 234 с.
7. Лихачов Сергій Васильович. Дозвільне провадження в адміністративному процесі: Дис... канд. юрид. наук: 12.00.07 / Національний ун-т внутрішніх справ. - Х., 2001. - 177 с.